

Šajā sadaļā sniegts pārskats par specializētajām tiesām Latvijā.

Specializētās tiesas

Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Konstitucionālā tiesa)

Atbilstoši **Latvijas Republikas Satversmei** (turpmāk – Satversme) Latvijā pastāv **Satversmes tiesa**, kas ir neatkarīga tiesu varas institūcija un kas likumā noteiktās kompetences ietvaros izskata lietas un citu normatīvo aktu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesa ir tiesīga atzīt par spēkā neesošiem likumus un citus aktus vai to daļas.

Saskaņā ar **Satversmes tiesas likuma** 16. pantu Satversmes tiesa **izskata lietas par:**

likumu atbilstību Satversmei;

Latvijas parakstīto vai noslēgto starptautisko līgumu (arī līdz attiecīgo līgumu apstiprināšanai Saeimā (parlamentā)) atbilstību Satversmei;

citū normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem);

citū Saeimas, Ministru kabineta, Valsts prezidenta, Saeimas priekšsēdētāja un Ministru prezidenta aktu (izņemot administratīvos aktus) atbilstību likumam;

tādu rīkojumu atbilstību likumam, ar kuriem Ministru kabineta pilnvarotais ministrs ir apturējis pašvaldības domes pieņemtos lēmumus;

Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi.

Satversmes tiesā ir septiņi tiesneši, ko ar Saeimas deputātu balsu vairākumu (vismaz 51 balsi) apstiprina Saeima. Trīs tiesnešus apstiprina pēc vismaz desmit Saeimas deputātu priekšlikuma, divus — pēc Ministru kabineta priekšlikuma, un vēl divus — pēc Augstākās tiesas plēnuma (kopsapulces) priekšlikuma.

Augstākās tiesas plēnums izraugās Satversmes tiesas tiesnešu amata kandidātus no Latvijas Republikas tiesnešu vidus.

Satversmes tiesa nav tiesīga ierosināt lietas pēc savas iniciatīvas; tā izskata lietas tikai pēc likumā noteiktu personu pieteikuma.

Tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par likumu un Latvijas parakstīto vai noslēgto starptautisko līgumu (arī līdz attiecīgo līgumu apstiprināšanai Saeimā) atbilstību Satversmei, citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem), kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi ir:

Valsts prezidentam;

Saeimai;

ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem;

Ministru kabinetam;

ģenerālprokuroram;

Valsts kontroles padomei;

pašvaldības domei;

tiesībsargam, ja institūcija vai amatpersona, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nav tiesībsarga norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus;

tiesai, izskatot civillietu, krimināllietu vai administratīvo lietu;

zemesgrāmatu nodaļas tiesnesim, veicot nekustamā īpašuma ierakstīšanu vai ar to saistīto tiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā;

personai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā;

Tieslietu padomei likumā noteiktās kompetences ietvaros.

Tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par citu Saeimas, Ministru kabineta, Valsts prezidenta, Saeimas priekšsēdētāja un Ministru prezidenta aktu, izņemot administratīvos aktus, atbilstību likumam ir:

Valsts prezidentam;

Saeimai;

ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem;

Ministru kabinetam;

Tieslietu padomei likumā noteiktās kompetences ietvaros.

Tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu par tāda rīkojuma atbilstību likumam, ar kuru Ministru kabineta pilnvarotais ministrs ir apturējis pašvaldības domes pieņemto lēmumu, ir attiecīgajai domei.

Lietas par likumu, Ministru kabineta normatīvo aktu atbilstību Satversmei, Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, Latvijas parakstīto vai noslēgto starptautisko līgumu (arī līdz attiecīgo līgumu apstiprināšanai Saeimā) un citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību Satversmei Satversmes tiesa izskata pilnā sastāvā. Pārējās lietas izskata trīs tiesnešu kolēģija, ja Satversmes tiesa nav lēmusi citādi.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un stājas spēkā pasludināšanas brīdī. Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām.

Tiesību norma, kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi. Ja Satversmes tiesa par neatbilstošu Satversmei atzinusi kādu Latvijas parakstīto vai noslēgto starptautisku līgumu, Ministru kabinetam ir pienākums nekavējoties gādāt par grozījumiem šajā līgumā, šā līguma denonsēšanu, tā darbības apturēšanu vai pievienošanās atsaukšanu.

Ekonomisko lietu tiesa

Atbilstoši likumā “Par tiesu varu” ietvertajam regulējumam, Civilprocesa likumā un Kriminālprocesa likumā noteiktu lietu izskatīšanai pirmajā instancē ir izveidota Ekonomisko lietu tiesa, kura atrodas Rīgā un kuras darbības teritorija ir visa Latvijas Republikas teritorija.

Ekonomisko lietu tiesas kompetence **Civillietās** ir:

prasības, kas izriet no pārapdrošināšanas līgumiem;

prasības, kas izriet no ieguldījumu pakalpojumu vai ieguldījumu blakuspakalpojumu līgumiem;

Eiropas Savienības dalībvalstu ieguldītāju prasības pret Latvijas valsti par ieguldījumu aizsardzību;
prasības, kas izriet no koncernu tiesiskajām attiecībām;
prasības, kas izriet no kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) savstarpējām tiesiskajām attiecībām;
prasības, kas izriet no finanšu nodrošinājuma līgumiem;
prasības, kas izriet no kapitālsabiedrību darījumiem ar saistītajām personām Komerclikuma un Finanšu instrumentu tirgus likuma izpratnē;
prasības, kas izriet no uzņēmumu pārejas un sabiedrības reorganizācijas, izņemot darbinieku prasījumus;
prasības, kas izriet no līgumsaistībām starp būvniecības procesa dalībniekiem, tajā skaitā ar apakšuzņēmējiem, attiecībā uz tādas otrās un trešās grupas būves būvniecību, kuras realizācijai nepieciešama būvatļauja, izņemot atsevišķas viena dzīvokļa vai divu dzīvokļu dzīvojamās mājas un ar to funkcionāli saistīto būvju būvniecību;
prasības par konkurences tiesību pārkāpumiem;
prasības par kapitālsabiedrības dalībnieku (akcionāru) sapulces lēmumiem;
pieteikumus par kredītiestāžu likvidāciju un maksātnespēju.

Savukārt, Ekonomisko lietu tiesas kompetence **Krimināllietās** ir:
masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas un izplatīšanas finansēšana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 73.1panta otrās daļas;
terorisms, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 79.2 panta otrās daļas;
noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana (Krimināllikuma 195. pants);
neatļauta labuma pieņemšana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 198. panta otrās, trešās vai ceturtās daļas;
komerciālā uzpirkšana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 199. panta otrās daļas;
kukuļņemšana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 320. panta trešās vai ceturtās daļas;
kukuļa piesavināšanās, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 321. panta otrās, trešās vai ceturtās daļas;
starpniecība kukuļošanā, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 322. panta otrās daļas;
kukuļdošana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 323. panta otrās vai trešās daļas;
tirgošanās ar ietekmi, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 326.1 panta otrās daļas;
prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 326.2 panta otrās daļas;
prettiesiska labumu došana, ja atbildība par to izriet no Krimināllikuma 326.3 panta otrās daļas.

Apelācijas kārtībā pārsūdzētu Ekonomisko lietu tiesas nolēmumu izskata Rīgas apgabaltiesa.

Juridiskās datubāzes

Datubāzes nosaukums un URL

[Satversmes tiesas lietas \(meklēšana\)](#)

Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?

Jā, piekļuve ir **bez maksas**.

Datubāzes saturs īsumā

Datubāzē publicēti Latvijas Republikas Satversmes tiesas spriedumi.

Papildu informācija

Datubāzes meklēšanas saskarne un spriedumi pieejami latviešu un angļu valodā.

Saites

[Latvijas Republikas Satversmes tiesa \(Konstitucionālā tiesa\)](#)

Lapa atjaunināta: 28/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.